SP OUDE IJSSELSTREEK

SOLIDARITEIT - MENSELIJKE WAARDIGHEID - GELIJKWAARDIGHEID

ALGEMENE BESCHOUWINGEN 2020-2023

SP OUDE IJSSELSTREEK

Voorzitter,

Aan het beging van een nieuw jaar, is het goed om even bij het oude jaar stil te staan. Vorig jaar sprak ik tijdens de Algemene Beschouwingen het volgende uit: ""Met lef", zo betitelt het college zijn eerste programma begroting. En ja, misschien moet je inderdaad wel lef hebben om een greep in de Algemene Reserve te doen om de begroting kloppend te krijgen en vervolgens te stellen dat deze sluitend is." En ook dit jaar presenteert het college een begroting, waar een greep uit de Algemene Reserve gedaan wordt. De begroting van dit jaar heeft een andere titel gekregen. "Samen Bouwen". En dat is ook waarom wij in het bestuur van deze gemeente zitten: om samen te bouwen aan een gemeente waar het goed leven, wonen, leren en werken is. De SP-fractie geeft dit jaar de inbreng haar eigen titel: "Tijd voor rechtvaardigheid." Samen met onze kernwaarden solidariteit, gelijkwaardigheid en menselijke waarde, zullen wij alle voorstellen toetsen aan dit begrip: is het beleid rechtvaardig?

Voorzitter, voor ik met mijn betoog ga beginnen, moet me toch iets van het hart. Vorige week om deze tijd hadden we in deze zaal de zg. Oude IJsselstreekse troonrede. Onze fractie was daarbij aanwezig, maar we kunnen niet anders stellen dan dat dit een schertsvertoning was. Een optreden voor de bühne, met bijzonder weinig inhoud en nauwelijks feitelijke informatie over de begroting. En dat we daar bovendien niet eens vragen over mochten stellen ter verheldering, steekt ons nog het meest. Maar goed; er komt een evaluatie, waarin we hier uitgebreid op terug zullen komen.

Afgelopen jaar stond vooral in het teken van Laborijn. Door verschillende politieke partijen, waaronder de SP, werd al jaren geconstateerd dat er met de bejegening van de cliënten van de Sociale Dienst Laborijn het nodige niet in de haak was. Het is niet alleen de bejegening; veel mensen zijn en voelen zich gedupeerd en onrechtvaardig behandeld door Laborijn. De menselijke waarde werd volledig uit het oog verloren. Uiteindelijk werd door het DB van Laborijn besloten tot een onafhankelijk onderzoek. Dit onderzoek bevestigde, wat wij al lang wisten. Wat daarna gebeurde, weten we allemaal: de gemeente Oude IJsselstreek besloot om uittreden uit Laborijn te onderzoeken. Inmiddels zijn we ruim drie maanden verder en moeten we als gemeenteraad op zeer korte termijn een besluit nemen, of we wel of geen toestemming voor deze uittreding geven. Terwijl we op dit moment nog niet weten, wat de financiële gevolgen voor Oude IJsselstreek zijn. In de presentatie over Gemeenschappelijke Regelingen, verzorgd door het bureau Berenschot, werd voorgerekend dat dit in het meest slechte scenario wel eens drie keer de jaarlijkse kosten, verdeeld over vier jaar zou kunnen zijn. Volgens de begroting van Laborijn, bedragen de uitvoeringslasten, exclusief SW, voor de gemeente Oude IJsselstreek de komende jaren rond de twee miljoen. Dat maal drie is zes miljoen, gedeeld door vier is anderhalf miljoen euro per jaar aan kosten voor uittreden uit Laborijn. Anderhalf miljoen euro die niet in de meerjarenbegroting is meegenomen. Of het niet verstandiger is om in Laborijn te blijven en te investeren in kwaliteitsverbetering gezien alle financiële consequenties kunnen we pas beoordelen als we alle voor- en tegens beschikbaar hebben gekregen. Pas dan, als we over alle noodzakelijke informatie beschikken om een afgewogen oordeel te kunnen vellen zullen we onze definitieve mening geven. Ik ga ervan uit dat alle fracties dezelfde mening zijn toegedaan. Zo niet, dan horen wij graag een reactie.

Voorzitter, voordat ik overga tot de behandeling van de vier programma's in de programmabegroting, wil ik namens de fractie, dank uitspreken aan de ambtelijke organisatie, die het elk jaar weer klaarspeelt dit als een steeds beter leesbaar boekwerk aan ons te presenteren. De auditcommissie heeft hier ook met grote regelmaat contact over met de betreffende ambtenaren. Die samenwerking ervaar ikzelf in ieder geval als zeer prettig.

Programma 1: De gemeente waar het goed wonen is

Vorig jaar diende de SP-fractie, samen met de PvdA, Lokaal Belang en de VVD de motie Wooncontingent in. De motie werd overgenomen door de wethouder en aangenomen met één tegenstem. Sindsdien is er veel veranderd in de woonmarkt in de Achterhoek en onze gemeente. Momenteel liggen de regionale kwaliteitscriteria woningbouw ter besluitvorming voor bij Gedeputeerde Staten. We laten de aantallen los en gaan voor de behoefte aan woningen en voor kwaliteit op het gebied van onder andere duurzaamheid. Een goede zaak. Wat wij echter, ook in deze begroting, missen is de aandacht voor de sociale huursector. De wachttijd voor een sociale huurwoning is toegenomen van 1,1 jaar, eind 2017 naar ruim 1,5 jaar op dit moment. En volgens navraag bij Wonion, neemt deze wachttijd nog steeds toe. De krapte op de woningmarkt is ook in deze sector sterk voelbaar. De meest kwetsbare inwoners van onze gemeente komen steeds moeilijker aan een betaalbare woning. En, voorzitter, wonen is een Grondrecht, Artikel 22 lid 2 van de Grondwet zegt daarover: *Bevordering van voldoende woongelegenheid is voorwerp van zorg der overheid.* De SP-fractie verzoekt het College zich ten uiterste in te zetten om deze zorg waar te maken. Rechtvaardigheid is toch iets, waar we állen voor staan!

Op het gebied van de energietransitie moet er nog veel gebeuren. In 2018 dienden wij de motie Waterstof in, waarin we refereerden naar het rapport van Prof. Ad van Wijk van de TU Delft. Wij zijn blij dat Ad van Wijk dit najaar zijn visie ook kenbaar gaat maken in deze raad. Wij zien hier, in combinatie met duurzame opwekking van energie, kansen in. Kansen die ook betaalbaar zijn. De SP is mede-indiener van de Klimaatwet in de Tweede Kamer geweest en staat nog steeds volledig áchter deze wet, echter de kosten van de uitvoering moeten eerlijk en rechtvaardig verdeeld worden.

De gemeente Oude IJsselstreek wil in 2030 energieneutraal zijn. Dat is over tien jaar. Een mooie ambitie, waar wij ons helemaal in vinden. Tijd voor de gemeente, om daar zélf het goede voorbeeld in te geven: zonnepanelen op alle gemeentelijke gebouwen, óók op de gebouwen die door de gemeente verhuurd worden. Wij overwegen hierover een motie in te dienen. Graag horen we hier van de andere fracties of men daarin mee wil denken. Energieneutraliteit mag, wat ons betreft, echter niet ten koste gaan van ons waardevolle landschap en zeker niet van de voedselketen. Zonnevelden op kostbare agrarische gronden zijn voor ons niet bespreekbaar. Wereldwijd heerst voedselschaarste en Nederland is één van de grootste producenten en exporteurs van dit schaarse goed. Die productie mag onder geen beding onder druk komen te staan. Geef bij de ontwikkeling van Hofskamp Oost III voorrang aan bedrijven die energieneutraal zijn. Wat ons betreft zou dat zelfs voorwaarde van vestiging moeten zijn.

Bij goed wonen hoort volgens ons ook een goede leefomgeving. Bouwen ja, maar wel op plekken waar dat kan. Prioriteit zou hier ons inziens moeten liggen op gronden die in eigendom van de gemeente zijn en voor woningbouw geschikt zijn. Openbaar groen valt hier volgens de SP-fractie niet onder. Wel die gronden waar de gemeente de afgelopen jaren fors op heeft af moeten boeken. Zo kunnen we een deel van die verliezen nog terugverdienen. Ook moet hier volgens ons gekeken worden naar kavels aan de randen van de kernen, indien er geen mogelijkheid is tot inbreiden. Volgens ons moet bij de woonbehoefte ook heel goed gekeken worden naar welke behoefte er per kern is.

Voorzitter, tijdens de behandeling van de Voorjaarsnota hebben wij aangekondigd om te onderzoeken, of het instellen van een solidariteitsheffing op de OZB haalbaar is, om een tekort in het Sociaal Domein op te vangen. We hebben hiervoor bij de VNG informatie ingewonnen en helaas zijn gemeenten hierin niet gerechtigd.

Programma 2: Een leefbare gemeente.

“In de gemeente Oude IJsselstreek doet iedereen ertoe.” Een mooie zin, maar helaas is de praktijk nog steeds weerbarstiger. Ook in onze gemeente neemt armoede nog steeds toe. In een welvarend land als het onze, is dat onbestaanbaar. “Het gaat geweldig met ons land!” roept onze premier al een tijdje. Ja, met Nederland gaat het geweldig, maar met veel van zijn burgers gaat het slecht. En, het moet gezegd worden: gemeente Oude IJsselstreek heeft armoede, mede op ons initiatief, in ieder geval op de agenda gezet. Zijn we er daar mee? Nee. Nog steeds weten veel te weinig mensen waar ze terecht kunnen wanneer het financieel minder gaat. En als ze het al weten, en dat weet ik uit ervaring, is de drempel om de telefoon te pakken en om hulp te vragen enorm groot. Er ligt in onze kapitalistische consumptiemaatschappij nog steeds een taboe op armoede. Afgelopen zaterdag sprak ik op het Stap Vooruit Festival meerdere mensen, die dat beamen. Bijna niemand hangt graag zijn vuile was buiten. Terwijl iedereen het kan overkomen. Nog steeds leven, ook in onze gemeente, mensen onder het bestaansminimum.

Armoedebestrijding in onze gemeente vindt plaats via de meedoenregeling. Het motto is: iedereen doet mee. Voorzitter, als we op grond van de cijfers van het eerste half jaar een conclusie trekken, dan is deze, dat wij er nog steeds niet in slagen om enige vooruitgang te boeken in de armoedebestrijding, door middel van de meedoenregelingen. We bereiken met deze regelingen nog geen 20% van de doelgroep. Het kindpakket circa 30% en de bijzondere bijstand 55%. Het aantal aanvragen dat niet is toegekend bedraagt ongeveer 15%. Deze cijfers komen overeen met vorig jaar.

We kunnen dus stellen dat het armoedebeleid via de meedoenregelingen tot nog toe niet gelukt is. Hoe komt dit? Hierbij vervallen we in herhaling van voorgaande jaren. Onbekend, complex en onaantrekkelijk. Onaantrekkelijk omdat de tarieven in de meedoenregeling al circa 10 jaar worden gehanteerd, terwijl de kosten. Voor levensondehoud met 25% tot 30% zijn gestegen.

De uitwerking van een verzoek van CDA, LB, PvdA en SP om na te gaan of, zoals in vele buurtgemeenten de vrijgestelde norm van 110% te verhogen is, naar 120% of 130%, wordt via de ingekomen stukken, zonder enige discussie, met een negatief advies afgehandeld.

Het college zal begrijpen dat de SP-fractie er helemaal genoeg van heeft om iedere keer te horen: iedereen doet mee, maar dat daar in de praktijk weinig van terecht komt. Wij hebben in de voorgaande jaren vele voorstellen gedaan om de bekendheid te vergroten en de aanvragen te vereenvoudigen. Ondanks de belofte van de wethouder, heeft hij deze bijna alle naast zich neergelegd. De wethouder heeft het in de troonrede over een samenleving waarin mensen zich zeker voelen en vertrouwen in de toekomst hebben, houden of herwinnen. Mooie woorden, maar de SP-fractie ziet meer in daden. Armoedebestrijding moet je in een welvarend Nederland gewoon dóén.

Het college dient te begrijpen dat het onze kernwaarden raakt: solidariteit, gelijkwaardigheid en menselijke waarde en dat wij het bovendien onrechtvaardig vinden dat in een welvarend land als het onze nog steeds armoede voorkomt. In de commissie zullen we hier uitvoerig op terug komen en maatregelen voorstellen, inclusief de motie kindpakket van 4 juli.

“Als mensen even -of langer- hulp nodig hebben dan zorgen we ervoor” een prachtige beleidsuitspraak waar we ons als SP helemaal in kunnen vinden. Bij de uitwerking daarvan zetten we de nodige vraagtekens. Ik citeer: “Wij willen dat niet allerlei zaken die gewoon bij het leven horen tot problemen worden gemaakt en als er toch zorg nodig is moet deze zo licht en dichtbij als mogelijk.” Schoenmaker blijf bij je leest! Laat een gekwalificeerde professional bepalen welke hulp wel of niet nodig is. Als dat niet gebeurt, begeeft u zich op glad ijs, zowel sociaal als juridisch en dan vindt u een bijzonder kritische SP tegenover u die opkomt voor de belangen van al onze inwoners.

Een tweede belangrijk onderwerp voor 2020 is de jeugdzorg. De vraag hierbij is gaan wij de kwaliteitsslag in het sociale domein waarmee een besparing gerealiseerd wordt van €1.853.000 realiseren?

De basis voor deze kwaliteitsslag is: normaliseren, voorkomen en innoveren/samenwerken. In de troonrede van de wethouder heeft hij hier uitvoerig bij stilgestaan. Graag wil de SP daar toch een aantal kritische kanttekeningen bij plaatsen. Allereerst heerst bij ons bezorgdheid over de uitleg die de wethouder geeft aan normaliseren.

In zijn benadering is dit meer bagatelliseren, wegkijken. Citaat van de wethouder: "Wanneer ouders een probleem ervaren bij hun kind, maar het probleem past bij de leeftijd van hun kind, dan moeten wij hun geruststellen." Hiermee heeft de wethouder geen oog voor de werkelijkheid in deze gezinnen. Misschien zou de wethouder het boek, dat hij aan de raad heeft uitgereikt met de titel: "Echt doen wat nodig is", eens echt moeten lezen. De realiteit is een heel andere. Gezinnen met kinderen komen vaak in de problemen door echtscheiding: boven de 50%, door schulden: 1 op de vijf huishoudens kampt met schulden, armoede, verslaving enz. De SP zou graag willen dat het advies uit het boek wordt opgevolgd. Dat luidt: Eén gemeentelijk loket voor het sociale domein, zorg, onderwijs. De SP vraagt het college met een zienswijze hierop te komen.

Aan de kant van de kinderen zien we dat er steeds hogere verwachtingen en eisen worden gesteld en dat veel kinderen hier niet mee komen. Van de jongeren tot 16 jaar heeft 17,4% psychische problemen. In onze gemeente tellen we circa 80 jongeren van 18 t/m 23 jaar, die zonder startkwalificatie een opleiding hebben verlaten. Zij vormen het potentieel voor de Bijstand.

De hulpvraag is spectaculair gestegen. In onze gemeente hebben ruim 1000 kinderen in 2018 gebruik gemaakt van de jeugdzorg. Kortom: heel veel problemen, en dan komt de wethouder met de ouders geruststellen. Er moet sprake zijn van een luisterend oor door de gemeente, dat schept vertrouwen in de overheid.

De volgende pijler van de jeugdzorg is voorkómen. Het is de opzet om met behulp van het nieuwe bureau: Jeugdzorg Jong, te kijken naar het hele functioneren van de betrokkene, het gezin en de relevante omgeving. Wij willen van het college graag een afschrift van het contract met Jeugdzorg Jong inzien. Kunt u aangeven op welke termijn dit zou kunnen? De komst van dit nieuwe bureau houdt het risico in dat er nog meer versnippering gaat ontstaan bij de jeugdzorg. Ouders hebben te maken met: dit nieuwe bureau, de jeugdhulp, de WMO, de participatiewet, de leerplichtambtenaar, de AWBZ. Hulp en zorg voor gezinnen met meerdere problemen moet uit meerdere wetten komen. Door deze wetten lopen we vast in de bureaucratie. Bovendien plaatsen wij zeer grote vraagtekens bij de omstreden geldstromen vanuit Buurtzorg, de overkoepelende organisatie van Buurtzorg Jong. Wij verwijzen hier o.a. naar de uitspraak van het Scheidsgericht Gezondheidszorg van 26 februari 2019. De link naar deze uitspraak staat onderaan het gedrukte exemplaar van dit betoog. Wij vragen ons af, of we als gemeente zaken moeten willen doen met een ondernemer die op deze wijze met gemeenschapsgeld omgaat.

Verder spreekt de wethouder over korte lijnen met belangrijke vindplaatsen en partners. Om dit vorm te geven zouden we moeten nadenken over buurtcoaches in plaats van gebiedsmakelaars. De SP-fractie wil dit onderwerp in een volgende MO-vergadering behandelen.

De derde pijler: Innoveren/samenwerken.

De wethouder zegt over samenwerking het volgende: "Om onze inwoners effectief te kunnen helpen is samenwerking nodig van alle formele en informele partijen die rondom een gezin staan of die er in enige vorm bij betrokken zijn." Hiervoor dienen structuren te worden aangebracht en ons inziens is dit een extra reden om de introductie van buurtcoaches mogelijk te maken.

De wethouder kondigt aan om naar andere financieringsmodellen te willen kijken en naar innovatie in de zorg die in 2020 wordt afgerond. De SP-fractie wacht de voorstellen af.

Alle inwoners hebben een startkwalificatie

In onze gemeente zijn er circa 80 jongeren van 18 t/m 23 jaar en 29 jongeren van 23 t/m 27 jaar, die in beeld zijn bij de gemeente en geen startkwalificatie hebben. Om dit aan te pakken zet de gemeente bij 23- t/m 27 jarigen een jongerenwerker om hen door middel van een persoonlijke benadering te begeleiden naar werk, school of een passende dagbesteding. Omdat dit jongeren zijn die geen inkomen hebben, komen zij veelal voor de kosten van levensonderhoud voor rekening van hun ouders. Misschien moet er voor deze groep een aanvullende voorziening komen. De SP wacht de eerste evaluatie in het voorjaar 2020 af.

Programma 3: De werkende gemeente.

Sinds een paar jaar zien we een opleving in de economie. Van een jarenlange, zware crisis die veel gevergd heeft van vooral de meest kwetsbare inwoners in onze samenleving, naar een economie die weer draait als een tierelier. De werkgelegenheid is gestegen; werkgevers staan te springen om goed personeel. Toch zijn er in onze gemeente nog steeds ruim 600 mensen die een beroep moeten doen op het allerlaatste vangnet: de bijstand. Een vangnet waarin mensen net genoeg krijgen om van te leven. Mensen stompen af, raken in een isolement en als men geen goede begeleiding krijgt, wordt de afstand tot de arbeidsmarkt alleen maar groter en groter, net als de problemen die dit met zich meebrengt. En niemand weet of deze opleving duurzaam zal zijn. We zijn afhankelijk van positieve of negatieve ontwikkelingen op het wereldtoneel en de gevolgen daarvan voor onze economie. Deze hebben hun weerslag zowel nationaal als ook op onze gemeente.

Vanuit het bedrijfsleven is er weer vraag naar bedrijventerreinen en kunnen we na jarenlange leegstand op de bestaande bedrijventerreinen, weer gaan denken aan verdere ontwikkeling van bijvoorbeeld Hofskamp in Varsseveld. Bedrijvigheid levert ook werkgelegenheid op en dat biedt inderdaad kansen voor onze inwoners, kansen die we moeten benutten. De Achterhoek behoort tot de meest innovatieve regio's van Nederland; benut ook déze wetenschap, om nieuwe bedrijven aan te trekken. Dus niet alleen het verplaatsen van bedrijven van de andere kant van onze Regio naar de onze, maar ook bedrijven die in andere delen van ons land klem zitten in de hectiek. Daar is een lobby voor nodig vanuit de Achterhoek, maar zeker ook vanuit onze gemeente. Wij horen graag van het College wat de aanpak hierin zal zijn.

Een niet te verwaarloze factor in onze economie is de landbouwsector. De afgelopen weken hebben we kunnen ervaren, hoe kwetsbaar deze sector is. Boeren die steeds minder per geproduceerde eenheid krijgen, maar aan steeds meer regelgeving gebonden worden, komen in opstand. Het is niet aan ons als gemeenteraad, om daar beleid op te maken, maar we zullen de gevolgen van dit beleid wel ondervinden. Als boeren moeten stoppen met hun bedrijven, heeft dat gevolgen voor de economie in onze regio en gemeente.

In het onderwijs zijn de landelijke ontwikkelingen op personeelsgebied verontrustend. Gelukkig zijn de gevolgen voor ónze kinderen nog niet groot. We gaan ervan uit dat U de situatie voortdurend monitort en indien nodig actief meedenkt met het onderwijsveld.
Komend jaar staat de nieuwbouw Almende gepland. We gaan ervan uit dat dit budgettair neutraal gebeurt en we niet opnieuw geconfronteerd worden met een of meerdere lijken in de kast.

Programma 4: De dienstverlenende gemeente.

Oude IJsselstreek wil meer van buiten naar binnen gaan werken. Eigenlijk een rare kreet, want het houdt in dat we meer met onze inwoners sámen willen gaan doen. Waarom heet het dan niet van binnen (het gemeentehuis) naar buiten werken? Deze manier van werken vergt wel het één en ander van bestuur en organisatie. Inwoners, organisaties en bedrijven willen zich begrepen voelen en worden ook steeds mondiger. Vaak, misschien wel té vaak, zien mensen de overheid, ook de gemeentelijke overheid, als vijand, in plaats van de samenwerkingspartner, die we zo graag willen zijn.

Eén van de belangrijkste taken van gemeenten is de veiligheid van de inwoners. En ja, we mogen ons gelukkig prijzen dat we nog steeds tot de meest veilige gemeenten van Nederland behoren, maar de burgemeester haalde het in zijn "troonrede" al aan: ondermijning wordt een steeds groter probleem. Criminele elementen die hier hun "bedrijfsactiviteiten" starten tasten die veiligheid aan. Het is maar de vraag, of de politie deze toename van criminaliteit aan kan. Want niet alleen problemen rondom deze toenemende criminaliteit, drukken zwaar op de politie; ook problematiek rondom verwarde personen. Bezuinigingen binnen de GGZ hebben ertoe geleid dat deze personen midden in onze samenleving wonen. Op zich is het toe te juichen, dat deze mensen niet meer altijd worden weggestopt in inrichtingen ergens achter in een bos, maar als ze niet de juiste begeleiding krijgen, kunnen bepaalde situaties maar zo escaleren.

Voorzitter, ik ga afronden.

De gemeente Oude IJsselstreek staat voor grote uitdagingen. Uitdagingen die niet zonder (financiële) risico's zijn. Risico's die zwaar op de komende begrotingen kunnen gaan drukken. We kunnen niet eeuwig uit de Algemene Reserve blijven putten. Een begroting, waar uit de Algemene Reserve wordt geput is niet sluitend, maar wordt sluitend gemaakt. Wat ons betreft een wezenlijk verschil. En een criterium, waarop wij de financiële begroting toetsen. Beleidsmatig zijn onze kernwaarden en rechtvaardigheid de meetlat, waarlangs we beleid steeds weer zullen leggen.

Tot zover onze inbreng.

https://scheidsgerechtgezondheidszorg.nl/article_pdf_files/5cc58d8e146bff1441e7dbc479120baf/gc-1803.pdf?id=2333